

తెలంగాణ, భారతదేశం యొక్క అతి కొత్త రాష్ట్రం, తెలంగాణ సామాజిక-ఆర్థిక అవగాహన 2025 లో పేర్కొన్నట్లు తన సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి పథంలో శక్తివంతమైన ప్రగతిని కొనసాగిస్తుంది. తెలంగాణ ప్రభుత్వంలో ప్రవేశపెట్టే ఈ వార్షిక నివేదిక, విధాననిర్ధారకులు, అకడమిక్స్, విద్యార్థులు మరియు సాధారణ ప్రజలకు కీలకమైన వనరుగా పనిచేస్తుంది. ఇది ఆర్థిక ప్రదర్శన, సామాజిక పురోగతి, మౌలిక వసతుల అభివృద్ధి మరియు పర్యావరణ స్థిరత్వాన్ని అతి శ్రద్ధతో విశ్లేషించి, రాష్ట్రం అనేవి ఒక శక్తివంతమైన ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక కేంద్రంగా మారుతున్నట్లు ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఆర్థిక వృద్ధి మరియు పనితీరు

తెలంగాణ ఆర్థిక వ్యవస్థ అద్భుతమైన స్థితిస్థాపకతను ప్రదర్శించింది, 2024-25 సంవత్సరానికి స్థూల రాష్ట్ర దేశీయ ఉత్పత్తి (GSDP) రూ.16,12,579 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది, ఇది 10.1% ఆకట్టుకునే వృద్ధిని ప్రతిబింబిస్తుంది, ఇది జాతీయ GDP వృద్ధి 9.9% ను అధిగమించింది. రాష్ట్ర తలసరి ఆదాయం రూ.3,79,751కి చేరుకుంది, ఇది మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలు మరియు ఉపాధి అవకాశాలను సూచిస్తుంది.

విభాగ వారీ ముఖ్యాంశాలు:

- ప్రాథమిక విభాగం: 5.5% వృద్ధి సాధించింది, ఇందులో వ్యవసాయం మరియు సహాయక కార్యకలాపాలు ప్రాధాన్యత చూపుతున్నాయి, ఇది రాష్ట్రం చేసిన వ్యవసాయ పెట్టుబడులు, ఉత్పత్తిదారుల సంక్షేమం మరియు రైతు సంక్షేమానికి పాఠాలు ఇవ్వగలదు.
- మధ్యంతర విభాగం: 7.6% వృద్ధి సాధించింది, దీనిలో తయారీ, నిర్మాణం మరియు వినియోగ సేవల ప్రధానపాత్ర పోషిస్తున్నాయి, ఇది రాష్ట్రం యొక్క శక్తివంతమైన పారిశ్రామిక బాటాన్ని సూచిస్తుంది.
- తృతీయ విభాగం: 11.9% వృద్ధిని సాధించి, IT మరియు సేవల రంగాలు రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థలో ప్రాముఖ్యంగా కృషి చేస్తున్నాయి, ఇది తెలంగాణను ఒక శక్తివంతమైన సేవల ఆధారిత ఆర్థిక వ్యవస్థగా చాటుతుంది.

ప్రభుత్వ ఆర్థిక మరియు పెట్టుబడులు:

తెలంగాణ స్థిరమైన ఆదాయ సేకరణను కలిగి ఉంది, రాష్ట్ర సొంత పన్ను ఆదాయం మొత్తం పన్ను ఆదాయంలో 88% వాటాను కలిగి ఉంది. రాష్ట్రం యొక్క ఆర్థిక నియమాలు మరియు వ్యూహాత్మక బడ్జెట్ కేటాయింపులు ముఖ్యమైన రంగాలలో పెట్టుబడులు సాధించడానికి, ముఖ్యంగా వ్యవసాయం, విద్య, ఆరోగ్యం మరియు మౌలిక వసతుల అభివృద్ధి వంటి కీలక రంగాలలో పెట్టుబడులు సాధించడానికి అవకాశాలను అందించాయి.

గమనార్హంగా, తెలంగాణ 2025 ప్రపంచ ఆర్థిక ఫోరమ్‌లో దావోస్‌లో ₹1.78 లక్షల కోట్లు విలువైన పెట్టుబడులను సాధించి, 49,500 కంటే ఎక్కువ కొత్త ఉద్యోగ అవకాశాలను సృష్టించి, గ్లోబల్ పెట్టుబడుల కేంద్రంగా తన స్థానాన్ని మరింత బలపరిచింది.

వ్యవసాయం మరియు రైతు సంక్షేమం

వ్యవసాయంలో ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు గణనీయంగా పెరిగాయి, జాతీయ సగటు కంటే దాదాపు నాలుగు రెట్లు అధికంగా రూ.51,463 కోట్లు బడ్జెట్ కేటాయింపు జరిగింది. రైతు భరోసా పథకం వంటి కార్యక్రమాలు ప్రత్యక్ష ఆర్థిక సహాయాన్ని అందిస్తాయి, రైతులకు ఆర్థిక భద్రతను గణనీయంగా మెరుగుపరుస్తాయి. సుగంధ ద్రవ్యాలు, పసుపు, మిరపకాయలు మరియు ఆయిల్ పామ్‌లలో పంట వైవిధ్యీకరణలో రాష్ట్రం విజయవంతంగా ముందుకు సాగడం వల్ల అది ఒక ప్రముఖ వ్యవసాయ ఉత్పత్తిదారుగా నిలిచింది.

కీలక కార్యక్రమాలు:

- రైతు భరోసా పథకం: రైతులకు నేరుగా ఎకరానికి ₹6,000 అందిస్తుంది.
- రుణ మాఫీలు: రైతు కుటుంబాలకు ₹2 లక్షల వరకు పంట రుణాలు మాఫీ చేయబడ్డాయి.

- పెరిగిన రుణ సౌకర్యాలు: వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను పెంచడానికి మెరుగైన రుణ మద్దతు.

ఈ చర్యలు గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలను గణనీయంగా మెరుగుపరిచాయి మరియు తెలంగాణను సుగంధ ద్రవ్యాలు మరియు ఉద్యానవన పంటల ఉత్పత్తిలో అగ్రగామిగా మార్చాయి.

పారిశ్రామిక వృద్ధి మరియు ఉపాధి

తెలంగాణ పారిశ్రామిక విధానం ముఖ్యంగా MSMEలు, ఏరోస్పేస్ మరియు లైఫ్ సైన్సెస్లో గణనీయమైన వృద్ధిని సాధించింది. విశేషమేమిటంటే, పరిశ్రమలలో పురుషులతో పోలిస్తే (22.55%) మహిళల్లో (23.06%) ఉపాధి ఎక్కువగా ఉంది, ఇది లింగ సమానత్వంలో పురోగతిని ప్రదర్శిస్తుంది. ఏరోస్పేస్ & డిఫెన్స్ రంగం ఉత్తమ రాష్ట్ర అవార్డుతో గుర్తింపు పొందింది మరియు అంతర్జాతీయ సహకారాలను ప్రోత్సహించడానికి ఏరోమాట్స్ హైదరాబాద్ 2024ను నిర్వహించింది. అదనంగా, లైఫ్ సైన్సెస్ రంగం ₹40,000 కోట్లకు పైగా పెట్టుబడులను ఆకర్షించింది, ఇది గణనీయమైన ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టించింది.

సేవల రంగం ఆధిపత్యం

స్థూల రాష్ట్ర విలువ ఆధారిత (GSVA) కు 66.3% తోడ్పడే సేవల రంగం, తెలంగాణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు ప్రాథమిక చోదక శక్తిగా కొనసాగుతోంది. రియల్ ఎస్టేట్, ఐటీ, వాణిజ్యం, ఆతిథ్యం మరియు కమ్యూనికేషన్ల నుండి ప్రధాన సహకారాలు వచ్చాయి. యంగ్ ఇండియా స్కీల్స్ యూనివర్సిటీ మరియు ముఖ్యంగా నెట్ జీరో ఫ్యూచర్ సీటీ ప్రీమ్ వర్క్ కింద ఒక AI నగరం వంటి చోరవలు అభివృద్ధి చేయబడుతున్నాయి, హైదరాబాద్ ను ప్రపంచ సాంకేతిక కేంద్రంగా మరియు స్థిరమైన ఆవిష్కరణలలో అగ్రగామిగా నిలిపాయి.

మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి

తెలంగాణ యొక్క మౌలిక సదుపాయాల మెరుగుదలలు ఆకట్టుకునేవి, ముఖ్యంగా విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యంలో (26,212 MW), ఇందులో ముఖ్యమైన పునరుత్పాదక ఇంధన ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి. హైదరాబాద్ చుట్టూ ఉన్న ప్రాంతీయ రింగ్ రోడ్ మరియు వివిధ జిల్లాల్లో విమానాశ్రయాల విస్తరణ వంటి ప్రధాన కనెక్టివిటీ ప్రాజెక్టులు ప్రపంచ స్థాయి మౌలిక సదుపాయాలకు తెలంగాణ యొక్క నిబద్ధతను హైలైట్ చేస్తాయి.

- పునరుత్పాదక ఇంధన వనరులను నొక్కిచెప్పే 26,212 MW వద్ద కాంట్రాక్ట్ చేయబడిన విద్యుత్ సామర్థ్యం.
- మెరుగైన కనెక్టివిటీ కోసం ప్రతిష్టాత్మకమైన ప్రాంతీయ రింగ్ రోడ్ ప్రాజెక్ట్తో సహా 1,11,775.56 కి.మీ. విస్తరించి ఉన్న బలమైన రోడ్ నెట్వర్క్.
- విమానాశ్రయాలు మరియు విమానయాన సౌకర్యాల విస్తరణ, తెలంగాణను ప్రపంచవ్యాప్తంగా మరియు దేశీయంగా అనుసంధానిస్తుంది.
- ఎలక్ట్రిక్ బస్సులు మరియు మౌలిక సదుపాయాల నవీకరణలు ప్రజా రవాణా సౌకర్యాలను గణనీయంగా మెరుగుపరిచాయి.

ఆరోగ్యం, విద్య మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు

ఆరోగ్య సంరక్షణలో గణనీయమైన పురోగతి సాధించారు, రాజీవ్ ఆరోగ్యశ్రీ పథకం కింద ఆరోగ్య బీమా కవరేజీని పెంచడం ద్వారా ఇది ఉదాహరించబడింది. కొత్త వైద్య మరియు నర్సింగ్ కళాశాలల స్థాపన ఆరోగ్య సంరక్షణ మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేసింది.

యంగ్ ఇండియా ఇంటిగ్రేటెడ్ రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్ వంటి విద్యా కార్యక్రమాలు అణగారిన వర్గాలకు సమాన విద్యను ప్రోత్సహించాయి. అదనంగా, నైపుణ్య శిక్షణా కార్యక్రమాలు విద్యను పరిశ్రమ అవసరాలకు దగ్గరగా అనుసంధానించాయి.

మహిళల ఉచిత ప్రయాణం కోసం మహా లక్ష్మి మరియు విద్యుత్ సరఫరా కోసం గృహ జ్యోతి వంటి సంక్షేమ పథకాలు గృహ ఖర్చులను గణనీయంగా తగ్గించాయి, ఇది సామాజిక సంక్షేమం పట్ల ప్రభుత్వ నిబద్ధతను ప్రదర్శిస్తుంది.

పర్యావరణ సుస్థిరత

తెలంగాణ 24.69% అటవీ ప్రాంతాన్ని ప్రశంసనీయంగా నిర్వహిస్తోంది, 33% అటవీ ప్రాంతాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, వన్యప్రాణుల అభయారణ్యాలు మరియు జాతీయ ఉద్యానవనాలను చురుకుగా నిర్వహిస్తోంది. ప్రాజెక్ట్ టైగర్, అర్బన్ ఫారెస్ట్ కన్సర్వేషన్, మరియు మిషన్ ప్లాస్టిక్-ఫ్రీ అమ్రాబాద్ మరియు వనమహోత్సవం వంటి కార్యక్రమాలు తెలంగాణ యొక్క బలమైన పర్యావరణ పరిరక్షణ వ్యూహాలను హైలైట్ చేస్తాయి.

గ్రామీణ మరియు పట్టణాభివృద్ధి

గ్రామీణ పారిశుధ్యంలో గణనీయమైన పురోగతిని సాధించి, ODF ప్లస్ గా ప్రకటించిన మొదటి రాష్ట్రంగా తెలంగాణ నిలిచింది. పట్టణ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో క్రమబద్ధీకరించబడిన మౌలిక సదుపాయాల ఆమోదాల కోసం "బిల్డ్ నె" మరియు పట్టణ జీవనం మరియు స్థిరత్వాన్ని ఆధునికరించే లక్ష్యంతో పరివర్తన చెందిన హైదరాబాద్ సిటీ ఇన్నోవేటివ్ అండ్ ట్రాన్స్ ఫార్మేటివ్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాజెక్ట్ (HCITI) ఉన్నాయి.

పాలన మరియు డిజిటల్ ఆవిష్కరణలు:

తెలంగాణ ప్రభుత్వ పౌర-కేంద్రీకృత పాలన నమూనా పారదర్శకత, జవాబుదారీతనం మరియు పరిపాలనా సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరిచింది. ప్రజా పలాన, మీ టికెట్ యాప్, వాట్సాప్ ద్వారా మీసేవ మరియు భూ భారతి చట్టం వంటి కార్యక్రమాలు ప్రజా సేవల పంపిణీలో విప్లవాత్మక మార్పులు చేశాయి

ఉపాధి పరిస్థితి

తెలంగాణ జాతీయ గణాంకాలను అధిగమించి, అధిక శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య రేటు మరియు కార్మికుల జనాభా నిష్పత్తిని కొనసాగించింది. మహిళల ఉపాధి అవకాశాలపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టడం వల్ల రాష్ట్ర శ్రామిక శక్తిలో లింగ సమానత్వం గణనీయంగా మెరుగుపడింది.

తెలంగాణ సామాజిక-ఆర్థిక దృక్పథం 2025 సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన అభివృద్ధికి సిద్ధంగా ఉన్న రాష్ట్రాన్ని చూపిస్తుంది. కీలకమైన రంగాలలో గణనీయమైన పెట్టుబడులు, గ్రామీణ మరియు పట్టణ వృద్ధికి అంకితమైన ప్రయత్నాలు, అత్యాధునిక సాంకేతిక పురోగతి మరియు సమ్మిళిత సామాజిక విధానాలతో, తెలంగాణ పరివర్తన వృద్ధి అంచున ఉంది.